

SOFT POWER

**อำนาจโน้มนำ
หนทางสู่ความสำเร็จ
ในการเมืองโลก**

Joseph S. Nye

บัณฑิต จันทรโรจนกิจ แพล
คารินา โชติรวี บรรณาธิการ
พวงทอง ภวัครพันธุ์ คำนิยม

SOFT POWER

อำนาจโน้มนำ: หนทางสู่ความสำเร็จ
ในการเมืองโลก

SOFT POWER

อำนาจโน้มนำ: หนทางสู่ความสำเร็จ
ในการเมืองโลก

Joseph S. Nye, jr. เขียน
บัณฑิต จันทรโรจนกิจ แปล
คารินา โชติรวี บรรณาธิการ
พวงทอง ภวัครพันธุ์ คำนิยม

กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์มติชน 2568

Soft Power อำนาจโน้มนำ:หนทางสู่ความสำเร็จ
ในการเมืองโลก

โจเซฟ เอส. นอย, จูเนียร์

แต่

แม่ของผม เฮลเซ และพี่สาวกับน้องสาว เด็บ เนต์ และเอลลี

Soft Power อำนาจโน้มนำ:หนทางสู่ความสำเร็จในการเมืองโลก

• บัณฑิต จันทรโรจนกิจ แปล

This edition was published by arrangement with PublicAffairs, an imprint of Perseus Books, LLC, a subsidiary of Hachette Book Group, Inc., New York, New York, USA. All right reserved.

Thai edition copyright © 2025 Matchon Public Co., Ltd.

พิมพ์ครั้งแรก : มีนาคม 2568

ราคา 380 บาท

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

นาย, จูเนียร์, โจเซฟ เอส. Soft Power อำนาจโน้มนำ:

หนทางสู่ความสำเร็จในการเมืองโลก.

กรุงเทพฯ : มติชน, 2568. 376 หน้า.

1. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. 2. การเมืองโลก.

I. บัณฑิต จันทรโรจนกิจ, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

327

ISBN 978-974-02-1939-2

สำนักพิมพ์มติชน | www.matchonbook.com

ที่ปรึกษาสำนักพิมพ์ : อารักษ์ คชนาพ, สุพจน์ แจ้งไว, รุจิรัตน์ ทิมวัฒน์

ผู้อำนวยการสำนักพิมพ์ : มณฑล ประภากรเกียรติ

รองผู้จัดการสำนักพิมพ์ : ประภาพร ประเสริฐโสภณ, หทัยชนก ชีวเมักษ์

บรรณาธิการอาวุโส : สุภชัย สุชาติสุธารธรรม

บรรณาธิการบริหาร : ปกรณ์เกียรติ ตีโรจนานิช • หัวหน้ากองบรรณาธิการ : นพจุ ตรีรัตนศิริกุล

บรรณาธิการเล่ม : คารินา โชติทวี • เจ้าหน้าที่ธุรกิจต่างประเทศและลิขสิทธิ์ : โชษิตา พานิชสวัสดิ์

พิสูจน์อักษร : ณรงค์ พึ่งบุญพา • ศิลปกรรม-ออกแบบปก : สลิล ชูชนันทน์

ประชาสัมพันธ์และการตลาด : ธัญลักษณ์ ทองสูง, ณัชชา เขียวกล

จัดทำโดย : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 1235

พิมพ์ที่ : โรงพิมพ์มติชน 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1 เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2000, 2108

จัดจำหน่ายโดย : บริษัทงานดี จำกัด (ในเครือมติชน) 12 ถนนเทศบาลนฤมาล ประชานิเวศน์ 1

เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900 โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3350-3360

Matchon Publishing House a division of Matchon Public Co., Ltd.

12 Tethsabannaruean Rd., Prachanivate 1, Chatuchak, Bangkok 10900 Thailand

 matchonbook @matchonbook

 @matchonbook @matchonbooks matchonbook

ในกรณีที่มีข้อสงสัยหรือผิดพลาดจากการพิมพ์ เช่น หน้าขาดหาย หน้าซ้ำ หน้าสลับ เข้าเล่มกลับหัว กรุณาติดต่อมาที่ email: matchonbook.sales@gmail.com หรือ inbox matchonbook เพื่อขอเปลี่ยนแปลงใหม่

สั่งซื้อหนังสือจำนวนมากในราคาพิเศษ ติดต่อที่ บริษัทงานดี จำกัด โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 3353

 MATCHON
PREMIUM
PRINT

ฝ่าย MATCHON PREMIUM PRINT : บริษัทมติชน จำกัด (มหาชน) รับผิดชอบสิ่งพิมพ์ทุกประเภท

โทรศัพท์ 0-2580-0021 ต่อ 2419, 2424 email: print.matchon@gmail.com Matchon Premium Print

บทที่ 1

ธรรมชาติของอำนาจที่กำลังเปลี่ยนแปลง

กว่าสี่ร้อยปีมาแล้วที่มาเคียเวลลี (Niccolo Machiavelli) ถวายคำแนะนำต่อเหล่าเจ้าชายในอิตาลีว่า การทำให้คนเกรงกลัวสำคัญมากกว่าการทำให้คนรักใคร่ แต่ในโลกทุกวันนี้ย่อมเป็นการดีกว่าถ้าจะได้รับทั้งสองอย่าง การมีชัยชนะเหนือทั้งจิตใจและความคิดเป็นเรื่องสำคัญเสมอ แต่เป็นเรื่องสำคัญยิ่งขึ้นในโลกยุคสังคมข่าวสาร ข่าวสารคืออำนาจ และเทคโนโลยีสมัยใหม่กำลังกระจายข้อมูลอย่างทั่วถึงมากกว่าที่เคยมีมาในประวัติศาสตร์ แต่กระนั้นเหล่าผู้นำการเมืองกลับใช้เวลาขบคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของอำนาจที่เปลี่ยนแปลงมาตลอด โดยเฉพาะการผนวกรวมมิติด้านความอ่อนโยนเข้ามาในยุทธศาสตร์การหลอมรวมอำนาจ

อำนาจคืออะไร

อำนาจนั้นก็เหมือนสภาพอากาศ ทุกคนอยู่ได้เพราะมีมัน และพูดถึงมัน แต่น้อยคนนักที่มีความเข้าใจเกี่ยวกับมัน ขณะที่ชาวนาและนักอูตูนิยมวิทย์พยายามทำนายสภาพอากาศ เหล่า

ผู้นำทางการเมืองและนักวิเคราะห์ก็พยายามอธิบายและทำนายความเปลี่ยนแปลงในความสัมพันธ์ทางอำนาจ อำนาจก็เหมือนกับความรักตรงที่มันง่ายกว่าที่จะรู้จักมันผ่านประสบการณ์มากกว่าจะใช้การนิยามหรือใช้การชี้วัด แต่มันเป็นความจริงที่ไม่น้อยไปกว่าที่เราจะรับรู้ได้ พจนานุกรมบอกเราว่า อำนาจก็คือความสามารถที่จะกระทำการต่างๆ ในระดับทั่วไปนี้ อำนาจหมายถึงความสามารถที่จะทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ผู้มีอำนาจต้องการ พจนานุกรมยังบอกเราต่อไปว่า อำนาจหมายถึงความสามารถที่จะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่นๆ เพื่อทำให้เกิดสิ่งเหล่านั้นขึ้นได้ หากกล่าวอย่างเฉพาะเจาะจง อำนาจหมายถึงความสามารถที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่นๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตามที่ใครคนใดคนหนึ่งต้องการ แต่มันก็มีวิธีการหลายแบบที่จะมีอิทธิพลต่อคนอื่น คุณสามารถใช้กำลังบังคับพวกเขาโดยการข่มขู่ คุณสามารถชักจูงใจพวกเขาด้วยการใช้เงินจ่าย หรือคุณสามารถสร้างแรงดึงดูดใจและให้พวกเขาหันมาร่วมต้องการในสิ่งเดียวกันกับที่คุณต้องการ

บางคนคิดถึงอำนาจอย่างแคบ กล่าวคือคิดถึงแค่การสั่งการและใช้กำลังบังคับ ซึ่งคุณจะเจอกับตัวเองเมื่อคุณสามารถทำให้คนอื่นทำในสิ่งที่พวกเขาจะไม่ทำสิ่งนั้นด้วยตัวเอง! ถ้าคุณสั่งว่า “กระโดด” แล้วพวกเขากระโดด นี่คือวิธีการทดสอบอำนาจแบบง่ายๆ แต่ทุกสิ่งไม่ได้ตรงไปตรงมาเหมือนที่เราคิดในตอนแรก หากคนที่สั่งการ เช่น หลานสาวของผมที่ชอบกระโดด

อยู่แล้วละ เมื่อเราต้องการประเมินอำนาจโดยใช้เกณฑ์จากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนอื่น เราต้องรู้ถึงความนิยมชมชอบส่วนตัวของเขาเสียก่อน ไมเช่นนั้นเราอาจจะเข้าใจผิดเกี่ยวกับอำนาจที่เรามี เหมือนกับไก่ที่เข้าใจว่าเสียงขันยามเช้าของมันทำให้พระอาทิตย์ขึ้นสู่ท้องฟ้า และอำนาจนั้นอาจจะระเหิดหายเมื่อบริบทเปลี่ยนแปลง คนที่ชอบแกล้งคนอื่นในสนามเด็กเล่นทำให้เด็กคนอื่นๆ กลัวและสั่งให้เด็กคนอื่นๆ กระโดดตาม คำสั่งจะหมดอำนาจทันทีเมื่อหมดเวลาพักและทุกคนต้องกลับเข้าสู่ห้องเรียนที่มีกติกากำกับ เผลอการที่โหดร้ายสามารถคุมขังหรือสั่งประหารคนที่เห็นต่างได้ แต่มันอาจจะไม่ได้รับรองอำนาจของเขาหากผู้เห็นต่างต้องการเป็นวีรชนผู้เสียสละ อำนาจจึงขึ้นกับบริบทซึ่งสัมพันธ์ภาพนั้นดำรงอยู่²

การรู้ล่วงหน้าว่าคนอื่น ๆ จะมีพฤติกรรมอย่างไรหากปราศจากคำสั่งของเราแล้วมักจะเป็นเรื่องยากเสมอ ยิ่งไปกว่านั้น เราจะเห็นว่าในบางครั้งเราสามารถได้ในสิ่งที่เราต้องการโดยการมีอิทธิพลต่อคนอื่นโดยไม่ต้องใช้การสั่งการ หากคุณเชื่อว่าเป้าหมายของผมมีความชอบธรรมแล้ว ผมอาจจะชักจูงใจให้คุณกระทำการบางอย่างให้ผมโดยที่ผมไม่ต้องข่มขู่หรือพูดหวานล่อมมันเป็นไปได้ที่เราจะได้ผลลัพธ์ที่เราต้องการมากมายโดยไม่ต้องใช้อำนาจกับคนอื่น ๆ เช่น ผู้นำถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิกที่มีใจศรัทธาอาจจะดำเนินรอยตามคำสอนของสันตะปาปาว่าด้วยการลงโทษประหารชีวิต ไม่ใช่เพราะเหตุผลเรื่องการข่มขู่ว่าจะถูก

ขับออกจากศาสนา แต่ด้วยความเคารพในอำนาจทางศีลธรรมของพระองค์ หรือบรรดาพวกมุสลิมหัวรุนแรงอาจจะถูกดึงดูดให้สนับสนุนการกระทำของอูซามะห์ บิน ลาเดน (Osama bin Laden) ไม่ใช่เพราะค่าจ้างหรือการข่มขู่ แต่เพราะพวกเขาศรัทธาในความชอบธรรมของเป้าหมายของบิน ลาเดน

นักการเมืองแบบปฏิบัตินิยมและคนทั่วไปมักจะพบคำถามว่าด้วยพฤติกรรมและแรงจูงใจเป็นสิ่งที่สลับซับซ้อน แต่พวกเขาหันเข้าหานิยามที่สองของอำนาจและนิยามมันง่าย ๆ ว่าเป็นการครอบครองขีดความสามารถหรือทรัพยากรที่ทำให้เกิดอิทธิพลต่อผลลัพธ์ได้ ผลที่ตามมาก็คือพวกเขามองว่าประเทศหนึ่งประเทศใดจะมีอำนาจได้หากมีประชากรมากและดินแดนที่กว้างขวาง มีทรัพยากรธรรมชาติมหาศาล มีความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ มีกองทัพและเสถียรภาพทางสังคม หลักการของนิยามที่สองนี้ก็คือการทำให้อำนาจปรากฏเป็นรูปธรรม ประเมินได้และทำนายได้ แต่คำนิยามนี้ก็มีปัญหา เมื่อคนนิยามอำนาจในฐานะที่เป็นสิ่งที่ตรงกับทรัพยากรที่สร้างมันขึ้นมา บางครั้งพวกเขาพบกับความย้อนแย้งว่าสิ่งที่อยู่กับอำนาจตั้งแต่แรกก็ไม่ได้ให้ผลลัพธ์ที่พวกเขาต้องการเสมอไป

แหล่งที่มาของอำนาจนั้นไม่ได้เน่าเปื่อยได้เหมือนเงินสด สิ่งที่ทำให้สามารถเอาชนะในการแข่งขันหนึ่งอาจจะไม่ได้ช่วยให้เอาชนะในการแข่งขันครั้งอื่น ผู้เล่นโป๊กเกอร์ที่ได้ชัยชนะก็ช่วยอะไรไม่ได้ถ้าเกมที่เล่นคือโป๊กเกอร์³ แม้ว่าจะเล่นโป๊กเกอร์

กัน แม้ว่าคุณถือไฟเหนือกว่า แต่คุณก็อาจจะแพ้ได้ การมีแหล่งของอำนาจไม่ได้เป็นหลักประกันว่าคุณจะสามารถได้ผลลัพธ์อย่างที่ต้องการเสมอไป ตัวอย่างเช่น ในแง่ที่มาของอำนาจนั้น สหรัฐอเมริกามีพลาณภาพมากกว่าเวียดนามหลายเท่าตัว แต่ก็ยังพ่ายแพ้ในสงครามเวียดนาม และสหรัฐอเมริกาเป็นชาติมหาอำนาจเพียงชาติเดียวในโลกช่วงปี 2001 แต่เราก็กัลมเหลวในการป้องกันมิให้เกิดเหตุการณ์ 11 กันยายน

การเปลี่ยนแปลงที่มาของอำนาจให้เป็นอำนาจที่แท้จริงในความหมายที่เป็นการได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการจำเป็นต้องอาศัยยุทธศาสตร์ที่ออกแบบมาเป็นอย่างดีและการนำที่มีทักษะ แม้ว่ายุทธศาสตร์ต่างๆ มักจะไม่เพียงพอและเหล่าผู้นำมักจะตัดสินใจผิดพลาด เห็นได้จากกรณีญี่ปุ่นและเยอรมนีในปี 1941 หรือ ซัดดัม ฮุสเซน (Saddam Hussein) ในปี 1990 การประเมิครั้งแรกในทุกเกมการแข่งขันก็คือการเริ่มต้นหาคำตอบว่าใครเป็นคนถือไฟที่เหนือกว่า แต่มันก็สำคัญเช่นเดียวกันที่จะทำความเข้าใจว่าเรากำลังเล่นเกมอะไรกันอยู่ แหล่งทรัพยากรใดที่เป็นแหล่งที่มาที่ดีที่สุดของอำนาจในบริบทนั้น น้ำมันไม่ได้เป็นแหล่งที่มาของอำนาจที่น่าประทับใจช่วงก่อนยุคอุตสาหกรรม หรือ ความสำคัญของยูเรเนียมก่อนยุคนิวเคลียร์

ในยุคก่อนหน้านี้ แหล่งที่มาของอำนาจในเวทีนานาชาติอาจจะเข้าถึงง่ายกว่านี้ ในการทดสอบแบบดั้งเดิมของชาติมหาอำนาจหนึ่งๆ ในการเมืองระหว่างประเทศก็คือ “ความเข้มแข็ง

ที่จะก่อสงคราม” (strength for war)⁴ แต่เป็นเวลาหลายร้อยปีที่เทคโนโลยีได้มีวิวัฒนาการ แหล่งที่มาของความเข้มแข็งในการก่อสงครามมักจะเปลี่ยนแปลง เช่น ในยุโรปช่วงศตวรรษที่สิบแปด ประชากรเป็นแหล่งที่มาของอำนาจเพราะว่าเป็นที่มาของภาษีและการเกณฑ์คนเข้าเป็นทหารราบ ตอนสิ้นสุดสงครามนโปเลียนในปี 1815 ปรัสเซียนำเสนอแผนฟื้นฟูต่อพันธมิตรที่มีชัยชนะร่วมกันที่คองเกรสแห่งเวียนนาด้วยดินแดนและประชากรที่จะถูกเคลื่อนย้ายเพื่อรักษาดุลอำนาจเพื่อต่อต้านฝรั่งเศส ในช่วงเวลาก่อนชาตินิยม มันไม่เป็นประเด็นเลยว่าจะมีประชาชนซึ่งถูกเคลื่อนย้ายนั้นพูดภาษาเยอรมันไม่ได้เลยอย่างไรก็ดี ภายในครึ่งศตวรรษเกิดความรู้สึกในลัทธิชาตินิยมที่แพร่หลายขึ้นอย่างกว้างขวาง และเยอรมนีที่ยึดครองอัลซาส (Alsace) และลอเรน (Lorraine) จากฝรั่งเศสในปี 1870 ได้กลายมาเป็นสาเหตุสำคัญของสงครามโลกครั้งที่หนึ่ง แทนที่จะเป็นแหล่งของอำนาจ การถูกย้ายข้ามจังหวัดกลายมาเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบในบริบทที่เปลี่ยนไปของลัทธิชาตินิยม กล่าวโดยย่อคือ แหล่งที่มาของอำนาจทั้งหลายไม่สามารถถูกตัดสินโดยปราศจากการเข้าใจบริบท ก่อนที่คุณจะตัดสินใจว่าใครกำลังถือไพ่เหนือกว่า คุณจำเป็นต้องเข้าใจว่าคุณกำลังเล่นในเกมอะไรและมูลค่าของไพ่อาจจะเปลี่ยนแปลงได้อย่างไร

ตัวอย่างเช่น การแจกแจงแหล่งที่มาของอำนาจในยุคข้อมูลข่าวสารปัจจุบันแตกต่างอย่างใหญ่หลวงในประเด็นที่แตก

ต่างกัน เราได้รับการบอกกล่าวว่าสหรัฐอเมริกาเป็นมหาอำนาจเพียงหนึ่งเดียวในโลก “ขั้วเดียว” (unipolar world) แต่บริบทนั้นมีความซับซ้อนเกินกว่าที่ตาเราเห็นในตอนแรก วาระของการเมืองโลกได้กลายมาเป็นเหมือนเกมหมากรุกสามมิติซึ่งผู้เล่นสามารถเอาชนะได้โดยการเล่นในแนวตั้งหรือเล่นในแนวราบได้ บนกระดานหมากรุกชั้นบนสุดเป็นประเด็นการทหารระหว่างรัฐ สหรัฐอเมริกาเป็นเพียงมหาอำนาจที่มีศักยภาพทางการทหารไปทุกแห่งของโลก และเป็นเรื่องที่สมเหตุสมผลถ้าพูดในมุมแบบดั้งเดิมว่าสหรัฐอเมริกาเป็นอำนาจขั้วเดียวหรือมีอำนาจนำ (hegemony) อย่างไรก็ดี บนกระดานหมากรุกชั้นกลางเป็นเรื่องประเด็นทางเศรษฐกิจระหว่างรัฐ การกระจายตัวของอำนาจเป็นแบบพหุขั้ว (multipolar) สหรัฐอเมริกาไม่สามารถได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ต้องการในประเด็นที่ว่าด้วยการค้า แอนตี้ทรัสต์ หรือข้อก้ำกักับการเงิน โดยปราศจากความยินยอมจากสหภาพยุโรป ญี่ปุ่น จีน และประเทศอื่นๆ เป็นที่เข้าใจได้ในระดับหนึ่งที่เรียกสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นอำนาจนำของสหรัฐอเมริกา (American hegemony) และบนกระดานชั้นล่างสุดของหมากรุกกระดานนี้เป็นประเด็นข้ามชาติต่างๆ เช่น ลัทธิการก่อการร้าย อาชญากรรมระหว่างประเทศ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และการแพร่ระบาดของโรคติดต่ออำนาจนั้นถูกทำให้กระจัดกระจายไปอย่างกว้างไกลและมีการจัดระเบียบอย่างวุ่นวายในท่ามกลางตัวแสดงที่เป็นรัฐและไม่ใช่อำนาจรัฐ

จึงไม่สมเหตุสมผลถ้าจะเรียกว่าโลกที่มีชั่วเดียวหรือที่เรียกว่า จักรวรรดิอเมริกัน ถึงแม้ว่าจะมีข้ออ้างที่เป็นการโฆษณาชวนเชื่อ จากทั้งฝ่ายขวาและฝ่ายซ้าย และนี่คือชุดของประเด็นที่กำลัง ทะลวงเข้าสู่ยุทธศาสตร์ของโลก กระนั้นเหล่าผู้นำทางการเมือง ยังคงเพ่งจุดสนใจไปที่ทรัพยากรทางทหารและใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบการทหารดั้งเดิมซึ่งอยู่บนบนของกระดาน พวกเขา เข้าใจผิดในสิ่งที่มีพอเพียงอยู่แล้ว พวกเขาเป็นผู้เล่นหมากรุก กระดานเดียวในเกมกระดานหมากรุกสามมิติ ในระยะยาว นี่คือการหนทางสู่ความพ่ายแพ้เนื่องจากการได้ผลลัพธ์ที่เราต้องการ มาจากกระดานว่าด้วยประเด็นข้ามชาติซึ่งจำเป็นต้องอาศัย สิทธิพลแบบอำนาจโน้มนำ

อำนาจโน้มนำ

ทุกคนต่างคุ้นเคยกับอำนาจกร้าวแกร่ง เรารู้ว่าความ ยิ่งใหญ่ทางการเมืองและเศรษฐกิจมักจะทำให้ผู้อื่นเปลี่ยนจุดยืน อำนาจกร้าวแกร่งสามารถตั้งอยู่บนการชักจูงใจ (“แครร์รอต”) หรือการข่มขู่ (“ไม้แข็ง”) แต่บางครั้งเราสามารถได้ผลลัพธ์ที่ ต้องการโดยไม่จำเป็นต้องใช้การข่มขู่หรือเอาบางอย่างเข้าแลก บางครั้งวิธีการทางอ้อมที่จะได้มาซึ่งสิ่งที่เราต้องการ เรียกว่า “โฉมหน้าที่สองของอำนาจ” ประเทศหนึ่งๆ สามารถได้สิ่งที่ เขาต้องการในการเมืองโลกก็เพราะว่าประเทศอื่นๆ ต้องการจะ เดินตามรอยของประเทศนั้นๆ เช่น ความชื่นชมในคุณค่าทาง

สังคม การลอกเลียนแบบอย่าง ความทะเยอทะยานที่อยาก
จะอยู่ในระดับเดียวกันด้านความมั่งคั่งและความเปิดกว้าง ใน
ความรู้สึกแบบนี้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะกำหนดวาระและ
ดึงดูดใจชาติอื่นๆ ในการเมืองโลก และไม่เพียงจะบังคับพวกเขา
ให้เปลี่ยนแปลงโดยการข่มขู่ว่าจะใช้กำลังทหารหรือการ
แทรกแซงทางเศรษฐกิจ อำนาจโน้มนำนั้นคือการทำให้คนอื่นๆ
หันมาต้องการในสิ่งที่คุณต้องการให้เป็นโดยความร่วมมือ
มากกว่าใช้กำลังบีบบังคับพวกเขา⁵

อำนาจโน้มนำตั้งอยู่บนความสามารถที่จะกำหนดความ
นิยมชมชอบของผู้อื่น ในระดับตัวบุคคลเราต่างคุ้นกับอำนาจของ
เสน่ห์ดึงดูดและการยั่วยวน ในความสัมพันธ์หรือการแต่งงาน
อำนาจไม่จำเป็นต้องขึ้นอยู่กับหุ่นส่วนที่ใหญ่กว่าแต่กลับอยู่ที่
ส่วนผสมทางเคมีที่ลึกลับของเสน่ห์ดึงดูด และในโลกธุรกิจ
ผู้บริหารที่ฉลาดรู้ว่าความเป็นผู้นำไม่ใช่เป็นแค่การออกคำสั่ง แต่
ยังรวมถึงการชี้นำโดยการเป็นตัวอย่างและดึงดูดให้คนอื่นหัน
มาทำในสิ่งที่คุณต้องการ เป็นเรื่องยากที่จะบริหารองค์กรขนาด
ใหญ่โดยใช้แค่เพียงคำสั่ง คุณยังจำเป็นต้องทำให้คนอื่นยอมรับ
คุณค่าของคุณ ในทำนองเดียวกันแนวปฏิบัติร่วมสมัยของการ
มีสายตรวจชุมชนขึ้นอยู่กับการทำให้ตำรวจมีความเป็นมิตร
และดึงดูดให้ชุมชนต้องการเข้ามามีส่วนช่วยในการบรรลุเป้า
หมายร่วมกันนั้น⁶

บรรดาผู้นำการเมืองต่างรับรู้มายาวนานแล้วว่าอำนาจมา

จากแรงดึงดูดใจ ถ้าหากผมสามารถทำให้คุณต้องการในสิ่งที่ผมต้องการ เมื่อนั้นผมไม่ต้องใช้แคร่รอต (การจูงใจ) หรือใช้ไม้แข็งเพื่อให้คุณกระทำการในสิ่งนั้น ขณะที่บรรดาผู้นำในประเทศเผด็จการอำนาจนิยมสามารถใช้กำลังบังคับและใช้การสั่งการแต่นักการเมืองในประเทศประชาธิปไตยจำเป็นต้องขึ้นกับองค์ประกอบมากมายของการชักจูงและแรงดึงดูดใจ อำนาจโน้มนำเป็นแกนหลักของการเมืองประชาธิปไตยในชีวิตประจำวัน ความสามารถในการสร้างความนิยมชมชอบที่โน้มนำไปยังไปในทางที่จะมีส่วนร่วม กับสิทธิพลเมืองที่จับต้องได้ เช่น บุคลิกภาพที่น่าดึงดูดใจ วัฒนธรรม คุณค่าทางการเมือง อีกทั้งบรรดาสถาบันต่างๆ ตลอดจนนโยบายต่างๆ ที่ถูกมองเห็นว่ามีคุณค่าหรือมีอำนาจทางศีลธรรม ผู้นำคนหนึ่งที่เป็นตัวแทนคุณค่าเหล่านั้นที่คนอื่น ๆ ต้องการจะเดินตาม มันก็จะทำให้มีต้นทุนน้อยกว่าในการขึ้นนำ

อำนาจโน้มนำไม่เหมือนกับอิทธิพล อิทธิพลจะตั้งอยู่บนอำนาจกร้าวแกร่งที่เป็นการข่มขู่หรือใช้เงินซื้อ และอำนาจโน้มนำเป็นมากกว่าการเกลี้ยกล่อมหรือความสามารถที่จะชักจูงใจคนจากการถกเถียง ถึงแม้ว่านี่จะเป็นส่วนสำคัญของอำนาจโน้มนำก็ตาม แต่มันยังหมายถึงความสามารถที่จะดึงดูดและการดึงดูดใจนี้ควรจำไปสู่ความยินยอม กล่าวอย่างง่าย ผลในทางปฏิบัติของอำนาจโน้มนำ คืออำนาจดึงดูดใจ ในแง่ของแหล่งที่มาของอำนาจโน้มนำ ทรัพยากรที่เป็นแหล่งที่มาของอำนาจ

โน้มนำก็คือสินทรัพย์ที่เป็นที่มาของแรงดึงดูดใจ ไม่ว่าแหล่งที่มาของสินทรัพย์ที่ทำให้เกิดแรงดึงดูดใจนั้นอาจประเมินได้จากการใช้โพลล์สำรวจความคิดเห็นของคนหรือทำการสนทนากับกลุ่มเป้าหมาย ไม่ว่าในทางกลับกันความดึงดูดใจนั้นทำให้นโยบายที่ต้องการต้องถูกพิจารณาเป็นกรณีเฉพาะ ความดึงดูดใจไม่จำเป็นจะต้องตัดสินรสนิยมชมชอบของใครคนอื่น แต่ช่องว่างระหว่างอำนาจถูกประเมินว่าเป็นแหล่งที่มาและอำนาจในการกำหนดในฐานะที่เป็นผลลัพธ์ของพฤติกรรมไม่เหมือนกับอำนาจโน้มนำ มันเกิดขึ้นกับอำนาจทุกรูปแบบ ก่อนการพ่ายแพ้ของฝรั่งเศสในปี 1940 อังกฤษและฝรั่งเศสมีรถถังมากกว่าเยอรมนี แต่ความเหนือกว่าในอำนาจการทหารไม่ใช่ตัวชี้วัดในการทำนายผลลัพธ์ของสงคราม

ทางหนึ่งที่จะคิดเกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างอำนาจกร้าวแกร่งกับอำนาจโน้มนำก็คือการพิจารณาวิธีการต่างๆ ที่จะได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่คุณต้องการ คุณสามารถสั่งผมให้เปลี่ยนความชอบและทำอะไรตามที่คุณต้องการโดยการข่มขู่ผมว่าจะใช้กำลังหรือการแทรกแซงทางเศรษฐกิจ คุณสามารถชักนำผมให้ทำตามที่คุณต้องการโดยใช้อำนาจทางเศรษฐกิจของคุณมาจ่ายเงินให้ผม คุณสามารถจำกัดความนิยมชมชอบของผมโดยการกำหนดวาระในแบบที่ความต้องการของผมกลายเป็นความต้องการที่ไม่อาจจะเกิดขึ้นได้จริง หรือคุณสามารถร้องขอให้ผมทบทวนความรู้สึกดึงดูดใจของผม ความรัก หรือหน้าที่ใน

ความสัมพันธ์ของเรา และร้องขอให้คุณค่าร่วมกันของเราเกี่ยวกับความยุติธรรมในการจัดสรรไปสู่คุณค่าร่วมกันและเป้าหมายอื่นๆ ได้⁷ ถ้าหากผมสามารถถูกชักจูงใจให้เห็นไปตามที่คุณตั้งใจโดยไม่ถูกคุกคามหรือมีการย่นหมย่นแมวแล้ว กล่าวโดยย่อหากพฤติกรรมของผมถูกกำหนดจากแรงดึงดูดที่สังเกตเห็นแต่จับต้องไม่ได้ นี่คือจุดที่อำนาจโน้มนำกำลังทำงาน อำนาจโน้มนำใช้สกุลเงินในการแลกเปลี่ยนในรูปแบบที่แตกต่างกัน (ซึ่งไม่ใช่ทั้งกำลังบังคับหรือเงินตรา แต่เป็นไปในทิศทางที่ทำให้เกิดความร่วมมือ) เป็นแรงดึงดูดสู่การมีคุณค่าร่วมกันและความเป็นธรรมกับหน้าที่ในการสนับสนุนให้บรรลุถึงคุณค่าต่างๆ เหล่านั้น ซึ่งมากพอๆ กับที่อดัม สมิธ (Adam Smith) ตั้งข้อสังเกตว่าคนจะถูกชักนำโดยมือที่มองไม่เห็นเมื่อจะทำการตัดสินใจในตลาดเสรี การตัดสินใจของเราในตลาดความคิดมักถูกกำหนดโดยอำนาจโน้มนำ ซึ่งเป็นแรงดึงดูดที่จับต้องไม่ได้ที่ชักจูงใจให้เราเดินไปพร้อมกับเป้าประสงค์ของคนอื่นๆ โดยไม่ถูกข่มขู่หรือมีการใช้อะไรมาแลกเปลี่ยน

ทั้งอำนาจจรรวแกร่งและอำนาจโน้มนำต่างสัมพันธ์กันเนื่องจากอำนาจทั้งสองต่างมีด้านที่เป็นความสามารถที่จะบรรลุซึ่งเป้าหมายของใครบางคนโดยส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้อื่น ความแตกต่างระหว่างอำนาจทั้งสองในระดับหนึ่งก็คือธรรมชาติของพฤติกรรมและในความสามารถจับต้องได้ในแหล่งที่มาของอำนาจ อำนาจในการสั่งการ คือความสามารถ

ที่จะเปลี่ยนในสิ่งที่คนอื่นกำลังกระทำซึ่งตั้งอยู่บนการใช้กำลัง บังคับหรือการชักจูงใจ ส่วนอำนาจในการยินยอมทำตาม (co-optive power) คือความสามารถที่จะกำหนดสิ่งที่ทำให้คนอื่นชื่นชอบ ซึ่งจะตั้งอยู่บนความน่าดึงดูดใจในวัฒนธรรม หนึ่งๆ ตลอดจนคุณค่าหรือความสามารถที่จะบงการวาระของ ทางเลือกทางการเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่ทำให้คนอื่นไม่สามารถที่จะแสดงความต้องการออกมา เพราะมันกลายเป็น เรื่องที่ยากจะเป็นจริงเกินไป รูปแบบของพฤติกรรมระหว่างการ สั่งการกับการยินยอมทำตามมีช่วงระหว่างการใช้กำลังบังคับ จนถึงการใช้ชักจูงใจโดยใช้วิธีการทางเศรษฐกิจ จากการกำหนด วาระจนถึงการมีแรงดึงดูดใจเพียงอย่างเดียว ทรัพยากรของ อำนาจโน้มนำเหมือนว่าจะเชื่อมโยงกับพฤติกรรมในการสั่งการ แต่ความสัมพันธ์นี้ก็มักจะไม่สมบูรณ์ เช่น ในบางครั้งประเทศ หนึ่งๆ สามารถดึงดูดใจประเทศอื่นด้วยอำนาจการสั่งการโดยใช้ มายาคติว่าด้วยความไม่มีวันพ่ายแพ้ และในบางครั้งอำนาจใน การสั่งการถูกใช้เพื่อสร้างสถาบันที่ในเวลาต่อมาถือว่ามีความ ชอบธรรม การมีเศรษฐกิจที่เข้มแข็งไม่เพียงแต่จะทำให้มีแหล่ง ทรัพยากรในการแทรกแซงและใช้เงินจับจ่าย แต่ยังรวมไปถึงการ มีทรัพยากรว่าด้วยความดึงดูดใจ อย่างไรก็ตาม ทั้งหมดนี้ความ เชื่อมโยงทั่วไประหว่างพฤติกรรมแบบต่างๆ และทรัพยากรบาง ประเภทมีความเข้มแข็งเพียงพอที่จะทำให้เราสามารถใช้อ้างอิง โดยย่อถึงแหล่งที่มาหรือทรัพยากรของอำนาจกร้าวแกร่งและ อำนาจโน้มนำ⁸

	อำนาจกร้าวแกร่ง	อำนาจโน้มนำ
ขอบเขต ของ พฤติกรรม	การบังคับ การชักจูงใจ ← ● ● →	การกำหนด วาระ การ ดึงดูดใจ การให้ ความร่วมมือ
ทรัพยากร ที่ใช้ได้	การใช้อำนาจ การใช้อำนาจ การคว่ำบาตร การให้สินบน	สถาบัน ต่างๆ ค่านิยมคุณค่า วัฒนธรรม นโยบาย

อำนาจ

ในการเมืองระหว่างประเทศทรัพยากรที่ทำให้เกิดอำนาจโน้มนำปรากฏมาในภาพใหญ่จากคุณค่าขององค์กรหรือประเทศที่สำแดงในวัฒนธรรมของพวกเขา ในตัวอย่างที่ยกขึ้นมาโดยปฏิบัติการภายในและนโยบาย และในวิธีการที่พวกเขาจัดความสัมพันธ์ของพวกเขากับคนอื่น ๆ บางครั้งรัฐบาลก็พบว่ามันยากที่จะควบคุมและใช้อำนาจโน้มนำ แต่นั่นไม่ได้ลดทอนความสำคัญของมัน มีรัฐมนตรีต่างประเทศของฝรั่งเศสคนหนึ่งที่ตั้งคำถามว่าชาวอเมริกันมีอำนาจอิทธิพลเพราะพวกเขา “สามารถให้แรงบันดาลใจในความฝันและความปรารถนาของคนอื่น ๆ ขอขอบคุณความสามารถขั้นสูงในการสร้างภาพระดับโลกผ่านภาพยนตร์และรายการโทรทัศน์ และด้วยเหตุผลเดียวกันนี้ที่ให้นักเรียนจากประเทศอื่น ๆ เดินทางมายัง

สหรัฐอเมริกาเพื่อเรียนจบการศึกษา”⁹ อำนาจโน้มนำคือ ความเป็นจริงที่มีความสำคัญเอง แม้กระทั่งนักคิดแบบสังคมนิยมชาวอังกฤษ อี. เอช. คาร์ (E. H. Carr) ได้เขียนไว้ในปี 1939 พรรณนาถึงอำนาจระหว่างประเทศว่ามีอยู่ 3 ประเภท ได้แก่ อำนาจการทหาร อำนาจเศรษฐกิจ และอำนาจซึ่งอยู่เหนือเหตุผล¹⁰ ส่วนบรรดาผู้ที่ปฏิเสธความสำคัญของอำนาจโน้มนำก็เหมือนกับคนที่ไม่เข้าใจอำนาจของการล่อลวงใจ

การพบปะระหว่างประธานาธิบดีจอห์น เอฟ. เคนเนดี (John F. Kennedy) กับรัฐบุรุษอาวุโส จอห์น เจ. แม็คคลอย (John J. McCloy) ผู้ซึ่งระบุดความเกรี้ยวกราดเนื่องจากการให้ความสำคัญกับความนิยมชมชอบในการเมืองระหว่างประเทศมากเกินไป เขาพูดว่า “ความเห็นจากนานาชาติหรือ ผมไม่เชื่อในความเห็นจากนานาชาติ มีเรื่องเดียวที่สำคัญคืออำนาจ” แต่เคนเนดีก็เชื่อเหมือนกับวูดโรว์ วิลสัน (Woodrow Wilson) และแฟรงกลิน โรสเวลต์ (Franklin Roosevelt) ว่าความสามารถที่โน้มน้าวใจผู้อื่นและเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นองค์ประกอบสำคัญของอำนาจ¹¹ ซึ่งนับว่าเขาเข้าใจความสำคัญของอำนาจโน้มนำ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า ในบางครั้งแหล่งทรัพยากรของอำนาจแหล่งเดียวกันสามารถส่งผลต่อช่วงความกว้างของพฤติกรรมตั้งแต่การใช้กำลังบังคับจนถึงการโน้มน้าวใจประเทศใดๆ ที่กำลังเผชิญหน้ากับความเสื่อมถอยทางเศรษฐกิจและการทหารก็ย่อมมีแนวโน้มที่จะสูญเสียไม่เพียงแต่ทรัพยากร

ของอำนาจการก้าวแกร่ง หากยังรวมไปถึงความสามารถที่จะกำหนด
วาระในระดับนานาชาติและความดึงดูดใจในบางส่วนอีกด้วย
บางประเทศอาจจะดึงดูดประเทศอื่นๆ ด้วยอำนาจการก้าวแกร่ง
โดยอาศัยมายาคติที่ว่าประเทศที่ใดก็ได้หรือไม่สามารถ
ทำงานได้ดี ทั้งฮิตเลอร์และสตาลินพยายามพัฒนามายาคติที่ว่า
นั้นอำนาจการก้าวแกร่งสามารถใช้สถาปนาจักรวรรดิและสถาบัน
ต่างๆ ที่สามารถกำหนดวาระสำหรับรัฐขนาดเล็กต่างๆ ตัวอย่าง
เช่นสหภาพโซเวียตที่มีอิทธิพลเหนือยุโรปตะวันออกกว่าสิบปี
แต่แนวคิดให้ความกังวลตลอดถึงแม้ว่าโพลล์สำรวจจะระบุว่าสหรัฐ
อเมริกาก็ได้รับความนิยมชมชอบมากกว่า แต่การสำรวจนั้นก็
ชี้ให้เห็นว่าโซเวียตมีความล้ำหน้ากว่าในด้านโครงการอวกาศและ
แสนยานุภาพของคลังแสงขีปนาวุธ¹²

แต่อ่านางจโนมนำไม่ได้อ่านจากก้าวแกร่ง สำนัก
ว่าติดกันมีอำนาจโน้มนำแม้ว่าสตาลินจะตั้งคำถามล้อเลียน
ว่า “สันตะปาปามีกำลังกี่กองพล” ครั้งหนึ่งสหภาพโซเวียต
เคยมีอำนาจโน้มนำอย่างมาก แต่ก็สูญเสียลงมากเช่นกันเมื่อ
เข้าสู่การณฮังการีและเชโกสโลวาเกีย อำนาจโน้มนำของโซเวียต
ลดลงแม้ว่าความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและการทหารจะเติบโต
ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพราะนโยบายที่เยี่ยมโหดจากการใช้อำนาจ
การก้าวแกร่งกลับเป็นการตัดรอนอำนาจโน้มนำของสหภาพ
โซเวียต ในทำนองเดียวกับสหรัฐอเมริกาก็มีอิทธิพลในลาติน
อเมริกาช่วงทศวรรษ 1930 เมื่อแฟรงกลิน โรสเวลต์เพิ่มอิทธิพล

ของอำนาจโน้มนำผ่าน “นโยบายเพื่อนบ้านที่ดี” (good neighbor policy)¹³

ในบางครั้งประเทศต่างๆ ยินดีกับอิทธิพลทางการเมือง ซึ่งสำคัญกว่าอิทธิพลทางการทหารและเศรษฐกิจบ่งชี้ว่าพวกเขาต่างนิยามผลประโยชน์ของชาติโดยผนวกรวมเหตุแห่งความดึงดูดใจต่างๆ เช่น ความช่วยเหลือทางเศรษฐกิจหรือการสร้างสันติภาพ ตัวอย่างเช่น ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา นอร์เวย์ได้ยื่นมือเข้ามาในการเจรจาสันติภาพในฟิลิปปินส์ คาบสมุทรบอลข่าน โคลอมเบีย กัวเตมาลา ศรีลังกา และ ตะวันออกกลาง ชาวนอร์เวย์อธิบายว่าบทบาทนี้เป็นผลมาจากมรดกของมิชชันนารีนิกายลูเธอร์ (Lutheran) แต่ในเวลาเดียวกัน บทบาทของการเป็นผู้เจรจาสันติภาพบ่งชี้ว่านอร์เวย์มีคุณค่าร่วมกับนานาประเทศซึ่งเป็นการขยายอำนาจโน้มนำของนอร์เวย์ รัฐมนตรีต่างประเทศ ยาน ปีเตอร์สัน (Jan Petersen) ได้ชี้ว่า “เราสามารถเข้าถึงได้บางส่วน” หมายความว่าตำแหน่งที่ของนอร์เวย์มีอยู่ในหลายโต๊ะเจรจานั้นได้ยกระดับความสามารถของประเทศและมีคุณค่าร่วมกับประเทศที่ใหญ่กว่าอีกหลายๆ ประเทศ¹⁴

ไมเคิล อิกนาเทียฟฟ์ (Michael Ignatieff) อธิบาย

* หนังสือนี้เผยแพร่ในปี 2005 หมายความว่า นายอั้งถึงนอร์เวย์ระหว่างทศวรรษ 1990 ถึง 2000-ผู้แปล

บทบาทของแคนาดาจากมุมมองที่คล้ายคลึงกันว่า “อิทธิพลมาจากสามแหล่ง ได้แก่ อำนาจเชิงศีลธรรมในฐานะที่เป็นพลเมืองที่ดีซึ่งพวกเรามีอยู่แล้ว ชีตความสามารถทางการทหารซึ่งพวกเรานี้น้อยกว่ามาก และชีตความสามารถในการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศ” เมื่อเทียบกับสหรัฐอเมริกาแล้ว “พวกเรามีบางอย่างที่พวกเขาต้องการนั่นคือ ความชอบธรรม (legitimacy)”¹⁵ ซึ่งผลในทางกลับกันคือสิ่งเหล่านี้เพิ่มอิทธิพลให้แก่แคนาดาในการต่อรองกับเพื่อนบ้านยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา รัฐบาลโพลแลนด์ตัดสินใจส่งทหารไปเข้าร่วมหลังจากสงครามอิรักไม่ใช่เพียงเพราะต้องการจะสร้างความพอใจให้สหรัฐอเมริกา แต่เพราะต้องการขยายภาพลักษณ์ที่ดีของโพลแลนด์ในเวทีนานาชาติ เมื่อรัฐบาลตาลีบันล้มในอัฟกานิสถานในปี 2001 รัฐมนตรีต่างประเทศของอินเดียบินไปกรุงคาบูลเพื่อแสดงความยินดีกับรัฐบาลใหม่ที่กำลังรักษาการทันที บนเครื่องบินลำนั้นไม่เพียงบรรทุกอาวุธและอาหาร แต่ยังเต็มไปด้วยภาพยนตร์และเพลงของบอลลิวูด ซึ่งถูกแจกจ่ายอย่างรวดเร็วไปทั่วเมือง¹⁶ ดังที่เราจะเห็นในบทที่ 3 ว่าในหลายๆ ประเทศต่างก็มีแหล่งทรัพยากรของอำนาจโน้มนำ

สถาบันต่างๆ ก็สามารถเพิ่มอำนาจโน้มนำให้แก่ประเทศของตน ตัวอย่างเช่น อังกฤษในศตวรรษที่สิบเก้าและสหรัฐอเมริกาในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษที่ยี่สิบที่เพิ่มมูลค่าของคุณค่าของพวกเขาโดยการสร้างโครงสร้างของกติการะหว่างประเทศ

และสถาบันต่างๆ ที่สอดคล้องกับธรรมชาติของแนวคิดเสรีนิยม และประชาธิปไตยตามแบบระบบเศรษฐกิจของชาวอังกฤษและอเมริกัน ได้แก่ การค้าเสรีระบบมาตรฐานทองคำในกรณีของ อังกฤษ และกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (International Monetary Fund — IMF) องค์การการค้าโลก (World Trade Organization — WTO) และองค์การสหประชาชาติ (United Nations — UN) ในกรณีของสหรัฐอเมริกา เมื่อประเทศต่างๆ สร้างอำนาจของความชอบธรรมในสายตาของประเทศอื่นๆ พวก เขาก็จะลดการต่อต้านลงในสิ่งที่เขาปรารถนา หากวัฒนธรรม และอุดมการณ์ของประเทศหนึ่งๆ มีแรงดึงดูดใจต่อประเทศอื่น ก็ทำให้ประเทศเหล่านั้นมีความยินยอมที่จะคล้อยตามอย่าง เต็มใจหากมีประเทศใดที่สามารถกำหนดกติการะหว่างประเทศ ที่สอดคล้องกับผลประโยชน์และคุณค่าของตนได้ การกระทำ ของประเทศนั้นก็จะมีปรากฏออกมาว่ามีความชอบธรรมในสายตา ของประเทศอื่นๆ หากประเทศนั้นใช้สถาบันต่างๆ และเดินตาม กติกาที่เร้าประเทศอื่นๆ เพื่ออำนาจความสะดวกหรือจำกัด กิจกรรมในทิศทางที่เขาปรารถนาได้ ประเทศนั้นก็ไม่ต้อง หยิบยื่นแคร่รอตหรือไม้แข็งให้มากมายอีกเลย

แหล่งที่มาของอำนาจโน้มนำ

อำนาจโน้มนำของประเทศหนึ่งๆ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของ ทรัพยากรหลักสามอย่าง ได้แก่ วัฒนธรรม (ในตำแหน่งที่มี

แรงดึงดูดใจสำหรับคนอื่น) คุณค่าทางการเมือง (บรรดาคุณค่าที่สังคมนั้นตั้งอยู่จริงทั้งในและต่างประเทศ) และบรรดานโยบายต่างประเทศ (เมื่อได้รับการยอมรับว่ามีความชอบธรรมและมีอำนาจเชิงศีลธรรม)

เรามาเริ่มที่วัฒนธรรม วัฒนธรรมคือชุดของคุณค่าและปฏิบัติการที่สร้างความหมายสำหรับสังคมหนึ่งๆ วัฒนธรรมปรากฏอยู่ในหลายรูปแบบ และเป็นธรรมดาที่มีการแยกแยะระหว่างวัฒนธรรมชั้นสูง (high culture) เช่น วรรณคดี ศิลปะ และการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจสำหรับชนชั้นนำกับวัฒนธรรมยอดนิยม (popular culture) ซึ่งเน้นไปที่ความบันเทิงของมหาชน

เมื่อวัฒนธรรมของประเทศหนึ่งผนวกเอาคุณค่าแบบสากลและนโยบายเข้ามาเพื่อส่งเสริมคุณค่าและผลประโยชน์ร่วมกันกับของประเทศอื่นๆ มันก็จะเพิ่มความเป็นไปได้ในการได้มาซึ่งผลลัพธ์ที่ประเทศนั้นต้องการเพราะมีสัมพันธภาพระหว่างแรงดึงดูดใจกับหน้าที่ที่มันสร้างขึ้น คุณค่าและวัฒนธรรมที่คับแคบต่างมีโอกาสน้อยลงที่จะสร้างอำนาจโน้มนำให้เกิดขึ้นได้ สหรัฐอเมริกาได้ประโยชน์จากการมีคุณค่าที่มีลักษณะเป็นสากล บรรณาธิการชาวเยอรมัน โยเซฟ ยอฟฟ์ (Joseph Joffe) เคยชี้ว่าอำนาจโน้มนำของสหรัฐอเมริกานั้นมีเหนือกว่าสินทรัพย์ทางเศรษฐกิจและการทหารด้วยซ้ำเขากล่าวว่า “วัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกา ไม่ว่าจะมีความรู้สูงหรือต่ำแผ่ไปภายนอกด้วย

ความเข้มข้นในแบบที่พบเห็นครั้งสุดท้ายคือในยุคอาณาจักรโรมัน แต่มีตอนจบแบบหักมุมเหมือนนวนิยาย ทั้งวัฒนธรรมของโรมและโซเวียตรัสเซียที่กวัดแกว่งไปมานั้นแผ่ไปถึงเท่าที่ชายแดนของอำนาจการทหารไปถึง แต่อำนาจโน้มนำของสหรัฐอเมริกาในปกครองเหนือจักรวรรดิที่พระอาทิตย์ไม่เคยตกดิน”¹⁷

นักวิเคราะห์บางคนมองว่าอำนาจโน้มนำก็เหมือนกับอำนาจของวัฒนธรรมยอदनนิยม พวกเขาเข้าใจผิดในการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมของอำนาจโน้มนำด้วยทรัพยากรทางวัฒนธรรมที่บางครั้งช่วยให้เกิดอำนาจโน้มนำเป็นสิ่งเดียวกัน พวกเขาสับสนว่าทรัพยากรทางวัฒนธรรมก็คือพฤติกรรมที่ดึงดูดใจ ตัวอย่างเช่น นักประวัติศาสตร์อย่างไนออล เฟอร์กูสัน (Niall Ferguson) ผู้อธิบายถึงอำนาจโน้มนำว่า “ไม่ใช่กำลังบังคับแบบดั้งเดิม (non-traditional force) เช่น สิ้นค้าทางวัฒนธรรมและสินค้าเชิงพาณิชย์” จากนั้นก็ทิ้งมันลงกับพื้นโดยกล่าวว่า “นั่นไง ดีละ นุ่มดี”¹⁸ แน่นอนว่าไค้กและบิกแม็คไม่จำเป็นต้องดึงดูดผู้คนในโลกอิสลามให้หันมารักสหรัฐอเมริกา เผด็จการเกาหลีเหนือ คิม จ็อง อิล ถูกกล่าวถึงว่าชอบรับประทานพิซซ่าและชมภาพยนตร์อเมริกัน แต่นั่นไม่ได้ส่งผลต่อโครงการนิวเคลียร์ของเขา ไวน์เล็คตรัสและเนยแข็งชั้นดีไม่ได้เป็นหลักประกันว่าฝรั่งเศสจะเป็นที่นำดึงดูดใจ หรือความนิยมชมชอบในเกมโปเกมอนไม่ได้หมายความว่าญี่ปุ่นจะได้รับการสนับสนุนนโยบายที่พวกเขาต้องการ

ที่กล่าวมานี้ไม่ได้ปฏิเสธว่าวัฒนธรรมยอดนิยมเป็นทรัพยากรที่สร้างอำนาจโน้มนำ แต่อย่างที่เราเห็นก่อนหน้านี้ว่าความมีประสิทธิภาพของทรัพยากรของอำนาจขึ้นกับบริบท อดถึงไม่ใช่แหล่งทรัพยากรของอำนาจการทหารถ้าอยู่ในหนองน้ำหรือในป่า ถ่านหินและเหล็กไม่ใช่แหล่งทรัพยากรของอำนาจหากประเทศนั้นไม่มีอุตสาหกรรมเป็นฐาน ชาวเซิร์บกินอาหารที่ร้านแม็คโดนัลด์แต่สนับสนุนมิลอเชวิช* ชาววันดาที่ก่อเหตุร้ายขณะสวมเสื้อยืดที่มีตราสัญลักษณ์อเมริกัน ภาพยนตร์อเมริกันที่ทำให้สหรัฐอเมริกาแข็งแรงดังดูในจีนหรือลาตินอเมริกาอาจจะมีผลในทางตรงกันข้ามคือทำให้อำนาจโน้มนำของสหรัฐอเมริกาในซาอุดีอาระเบียหรือปากีสถานลดลง แต่โดยทั่วไปแล้ว โพลล์สำรวจชี้ให้เห็นว่าวัฒนธรรมยอดนิยมของเราสามารถทำให้คนอื่นมองอเมริกาว่า “น่าตื่นตาตื่นใจ แปลกพิศวง ร่ำรวย ทรงพลานุภาพ เป็นผู้กำหนดทิศทาง ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นแถวหน้าของความทันสมัยและนวัตกรรม”¹⁹ และภาพดังกล่าวต่างดึงดูดใจ “ในช่วงอายุที่ผู้คนต้องการเข้าร่วมในวิถีชีวิตที่ดีตามแบบอเมริกัน ในฐานะพลเมืองทางการเมือง พวกเขาตระหนักดีว่ากำลังมีความถดถอยทั้งในแง่สภาวะแวดล้อมชุมชน

* สลอบอดัน มิโลเชวิช ประธานาธิบดีเซอร์เบียที่เป็นผู้เผด็จการและถูกกล่าวหาว่าเป็นอาชญากรสงครามในกรณีสงครามยูโกสลาเวีย-ผู้แปล

และความเท่าเทียม”²⁰ ตัวอย่างเช่น ในการอธิบายของขบวนการเคลื่อนไหวแบบใหม่ผ่านการฟ้องร้องคดีทางกฎหมายเพื่อเพิ่มสิทธิในจีน นักกิจกรรมหนุ่มสาวชาวจีนคนหนึ่งอธิบายว่า “พวกเราได้เห็นในภาพยนตร์จากฮอลลีวูดที่เสนอภาพการแต่งงานงานศพ และการขึ้นศาล ดังนั้น พวกเราคิดว่ามันเป็นเรื่องราวธรรมชาติที่จะไปขึ้นศาลสักสองสามครั้งในช่วงชีวิตของเรา”²¹ หากเป้าหมายแบบอเมริกันหมายถึงรวมถึงการสร้างความเข้มแข็งของระบบกฎหมายในจีน ภาพยนตร์เหล่านั้นอาจจะสร้างผลกระทบมากกว่าสุนทรพจน์ของเอกอัครราชทูตอเมริกันว่าด้วยความสำคัญของหลักนิติธรรม

ดังที่เราจะได้เห็นในบทต่อไปว่า ภูมิหลังที่ดึงดูดใจ (และเป็นแรงขับ) ของวัฒนธรรมยอดนิยมของสหรัฐอเมริกา ในภูมิภาคต่างกันและในกลุ่มที่แตกต่างกันออกไปนั้น อาจจะทำได้ง่ายหรือยากขึ้นสำหรับเจ้าหน้าที่อเมริกันที่จะเผยแพร่นโยบายต่างๆ ในบางกรณี เช่น ในอิหร่าน ภาพจากฮอลลีวูดที่ผลิตโดยบรรดาผู้รู้ในศาสนาอิสลามอาจจะดึงดูดความสนใจจากคนรุ่นเยาว์กว่า แต่ในจีน แรงดึงดูดและแรงต้านวัฒนธรรมอเมริกันในกลุ่มที่แตกต่างกันอาจจะทำให้แต่ละกลุ่มเล็กปฏิสัมพันธ์กันไป

การค้าเป็นเพียงหนึ่งในหลายช่องทางที่วัฒนธรรมถูกส่งผ่าน การส่งผ่านวัฒนธรรมยังเกิดขึ้นในระดับการติดต่อระหว่างบุคคล การเย็บเย็บและการแลกเปลี่ยน ความคิดและคุณค่า

ที่สหรัฐอเมริกาส่งออกในจิตใจของนักศึกษากว่าครึ่งล้านคนที่มาจากประเทศต่างๆ ที่มาศึกษาในมหาวิทยาลัยอเมริกันในทุกๆ ปี หรือในจิตใจของนักลงทุนชาวเอเชียที่กลับบ้านหลังจากประสบความสำเร็จในซิลิคอนแวลลีย์ ต่างมีแนวโน้มที่จะเข้าถึงชนชั้นนำที่มีอำนาจ บรรดาผู้นำชั้นสูงของจีนส่วนใหญ่ต่างมีลูกชายหรือลูกสาวที่ผ่านการศึกษาในสหรัฐอเมริกา ซึ่งคนเหล่านี้สามารถให้ภาพที่เป็นจริงของสหรัฐอเมริกาที่ต่างไปจากภาพที่เจ้าหน้าที่รัฐของจีนนำเสนอในการโฆษณาชวนเชื่อ เช่นเดียวกับที่สหรัฐอเมริกาพยายามชักจูงใจให้ประธานาธิบดีมูซาร์ราฟแห่งปากีสถาน เปลี่ยนนโยบายแล้วหันมาสนับสนุนมาตรการของสหรัฐอเมริกาต่ออัฟกานิสถาน อาจจะเป็นไปได้ว่าเขาอาจจะได้ยืมจากลูกชายที่ทำงานอยู่แถบออสตันก็เป็นได้

นโยบายของรัฐบาลที่อยู่ภายในประเทศและนอกประเทศต่างเป็นทรัพยากรที่มีศักยภาพของอำนาจโน้มนำ ตัวอย่างเช่นในช่วงทศวรรษ 1950 ที่มีการแบ่งแยกสีผิวตัดทอนอำนาจโน้มนำของสหรัฐอเมริกาในแอฟริกา และทุกวันนี้ การลงโทษประหารชีวิตและบังคับใช้กฎหมายควบคุมอาวุธปืนที่หละหลวมทำลายอำนาจโน้มนำของสหรัฐอเมริกาในยุโรป เช่นเดียวกับนโยบายต่างประเทศที่ได้รับผลสะท้อนอย่างมากจากอำนาจโน้มนำกรณีของนโยบายว่าด้วยสิทธิมนุษยชนในยุคจิมมี คาร์เตอร์ หรือเทียบกับความพยายามของรัฐบาลเรแกน หรือรัฐบาลคลินตันในการส่งเสริมประชาธิปไตย ในอาร์เจนตินา นโยบายสิทธิ

มนุษย์ชนต่างๆ ของอเมริกันถูกปฏิเสธโดยรัฐบาลทหารในช่วง
ทศวรรษ 1970 แต่กลับสร้างอำนาจโน้มนำให้สหรัฐอเมริกา
ได้ในอีกสองทศวรรษต่อมา เมื่อพวกเขาเรียกร้อง* ที่ก่อนหน้านี้ถูก
คุมขังในคุกได้ขึ้นสู่อำนาจในภายหลัง นโยบายต่างๆ สามารถที่จะ
ส่งผลในระยะยาว เช่นเดียวกับที่สามารถส่งผลในระยะสั้นได้
ขึ้นกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ความนิยมต่อสหรัฐอเมริกาใน
อาร์เจนตินาต้นทศวรรษ 1990 เป็นผลสะท้อนจากนโยบายของ
รัฐบาลคาร์เตอร์ในทศวรรษ 1970 ซึ่งทำให้รัฐบาลอาร์เจนตินา
สนับสนุนนโยบายของสหรัฐอเมริกาทั้งในองค์การสหประชาชาติ
และในกรณีคาบสมุทรบอลข่าน อย่างไรก็ตาม อำนาจโน้มนำ
ของสหรัฐอเมริกาจะก่ออย่างมีนัยสำคัญภายหลังบริบท
เปลี่ยนแปลงอีกครั้งในช่วงทศวรรษที่สหรัฐอเมริกาล้มเหลวที่จะ
ช่วยกู้เศรษฐกิจอาร์เจนตินาจากความล้มเหลว

นโยบายของรัฐบาลอื่นๆ อาจจะช่วยเสริมแรงหรือบ่อน
ทำลายอำนาจโน้มนำของประเทศตัวเอง นโยบายภายในประเทศ
หรือนโยบายต่างประเทศที่ดูสูงส่ง เย่อหยิ่งจองหอง ไม่ใส่ใจ
ความเห็นคนอื่น หรือตั้งอยู่บนแนวทางที่คับแคบของผลประโยชน์
แห่งชาติสามารถที่จะทำลายอำนาจโน้มนำได้ ตัวอย่างเช่น ทาม

* พวกเขาเรียกร้อง (Peronist) บรรดาคนที่สนับสนุนประธานาธิบดีฆวน เปอรอน โดย
อ้างแนวคิดชาตินิยม สังคมนิยม และประชาธิปไตยแบบอำนาจนิยมรวมกัน
-ผู้แปล

กลางความน่าดึงดูดใจที่ลดลงอย่างเฉียบพลันของสหรัฐอเมริกาตามที่มีโพลล์สำรวจหลังสงครามอิรักในปี 2003 ในบรรดาคนที่ไม่ชื่นชอบส่วนใหญ่กล่าวว่าพวกเขามีปฏิกริยาต่อรัฐบาลและนโยบายของบุชมากกว่าต่อสหรัฐอเมริกา ดังนั้นหากพวกเขาแยกแยะคนอเมริกันและวัฒนธรรมออกจากนโยบายของสหรัฐอเมริกา ผู้คนจากเกือบทุกประเทศยังคงชื่นชมสหรัฐอเมริกาในด้านเทคโนโลยี เพลง ภาพยนตร์ และรายการทีวี แต่คนส่วนใหญ่เกือบทุกประเทศเห็นว่าพวกเขาไม่ชอบอิทธิพลของอเมริกันในประเทศของพวกเขา²²

ในสงครามอิรักปี 2003 ไม่ใช่ปฏิบัติการทางนโยบายแรกที่ทำให้สหรัฐอเมริกาไม่เป็นที่ชื่นชอบ ดังที่เราจะเห็นในบทต่อไปว่า สามทศวรรษที่ผ่านมาผู้คนมากมายทั่วโลกคัดค้านบทบาทของสหรัฐอเมริกาในสงครามเวียดนาม และตำแหน่งแห่งที่ของสหรัฐอเมริกาสะท้อนความไม่เป็นที่นิยมในนโยบายนั้นเมื่อนโยบายเปลี่ยนไปและความทรงจำเกี่ยวกับสงครามจางหายไป สหรัฐอเมริกาก็สามารถกู้คืนอำนาจโน้มนำที่สูญเสียไปมาได้ปรากฏการณ์เดียวกันจะเกิดขึ้นภายหลังสงครามอิรักหรือไม่ ขึ้นอยู่กับความสำเร็จในการดำเนินนโยบายต่างๆ ในอิรักพัฒนาการของความขัดแย้งระหว่างอิสราเอลกับปาเลสไตน์ และปัจจัยอื่นๆ อีกมากมาย

คุณค่าต่างๆ ที่รัฐบาลหนึ่งๆ ปกป้องรักษาไว้ในประเทศ (เช่น ประชาธิปไตย) ในสถาบันระหว่างประเทศ (ในการทำงาน

กับประเทศอื่นๆ) และในนโยบายต่างประเทศ (การส่งเสริมสันติภาพและสิทธิมนุษยชน) มีผลสะท้อนอย่างสำคัญยิ่งต่อความนิยมชมชอบของประเทศอื่นๆ รัฐบาลต่างๆ สามารถดึงดูดหรือผลักดันคนอื่น ๆ จากอิทธิพลของตัวเองที่เขาได้ทำไว้ แต่อำนาจโน้มนำไม่ได้เป็นของรัฐบาลในระดับเดียวกับอำนาจร้าวแกร่ง สิทธิบางอย่างของอำนาจร้าวแกร่ง เช่น กองกำลังติดอาวุธอยู่ในความควบคุมของรัฐบาล ส่วนอื่นๆ ก็เป็นสิทธิโดยธรรมชาติของชาติ เช่น น้ำมันสำรองและบรรดาแร่ธาตุต่างๆ และมีสิทธิไม่น้อยที่สามารถถูกถ่ายโอนไปอยู่ภายใต้การควบคุมส่วนกลาง เช่น กองการบินพลเรือน ซึ่งสามารถสั่งการให้ปฏิบัติการในสภาวะฉุกเฉิน ในทางตรงกันข้าม ทรัพยากรของอำนาจโน้มนำจำนวนมากแยกออกจากรัฐบาลอเมริกันและสามารถใช้ได้ในการสนองตอบความต้องการเป็นการเจาะจง เช่น วัฒนธรรมยอดนิยมของอเมริกันในเวียดนามมักจะทำงานคนละทางกับวัตถุประสงค์กับนโยบายที่เป็นทางการของรัฐบาล ทุกวันนี้ภาพยนตร์ฮอลลีวูดเสนอภาพของผู้หญิงที่แต่งตัวด้วยเสื้อผ้าน้อยชิ้นและมีทัศนคติแบบเสรีนิยม หรือบรรดากลุ่มคริสเตียนหัวรุนแรงที่วิพากษ์อิสลามว่าเป็นศาสนาชั่วร้ายต่างอยู่เหนือการควบคุมของรัฐบาลในสังคมเสรี แต่นั่นก็บั่นทอนความพยายามของรัฐบาลที่จะปรับปรุงความสัมพันธ์กับชนชาติอิสลามให้ยากขึ้น

SOFT POWER

"อำนาจโน้มนำ ...

คือความสามารถที่จะได้ในสิ่งที่คุณต้องการ
ผ่านการดึงดูดใจมากกว่าจะเป็นการบังคับขู่เข็ญ
หรือใช้เงินจับจ่าย มันเกิดจากแรงดึงดูดใจ
ในวัฒนธรรมของประเทศหนึ่ง ...
อุดมคติทางการเมือง และนโยบาย"

โจเซฟ เอส. นาย จูเนียร์

ISBN 978-974-02-1939-2

9

789740 219392

วิชาการ

380-